НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра загальновійськових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
загальновійськових дисциплін
полковник Станіслав КОРОЛЬОВ
« _____ » _____ 20____ р.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

з начальної дисципліни «ТАКТИКА (у т.ч. тактика дій військ НАТО)»

Модуль № 2. Механізований батальйон (рота) на марші та при розташуванні на місці.»

Тема 1. «Механізований батальйон (рота) на марші»

Лекція 1. «Механізований батальйон (рота) на марші»

Харків

Лекція 1. «Механізований батальйон (рота) на марші»

Навчальний потік: 2 М курс інституту.

Час: 90 хв.

Місце: лекційна аудиторія

Навчальні та виховні цілі:

Вивчити:

- основи ведення маршу механізованого батальйону (роти);
- роботу командира мб (мр) з організації маршу;

Виховувати:

- високі морально-психологічні якості;
- широкий тактичний світогляд;
- зацікавленість щодо вивчення навчальної дисципліни.

Навчальні питання і розподілення часу:

№ з/п	Зміст занять, навчальні питання	Час, хв.
I	**Вступна частина**	**5**
II	**Основна частина**	**80**
	1. Основи ведення маршу механізованого батальйону (роти).	*40*
	2. Робота командира мб (мр) з організації маршу.	*40*
III	**Заключна частина**	**5**

Навчально-матеріальне забезпечення:

- мультимедійний проектор Inphocus;
- слайди за темою лекції, підготовані за комп'ютерною програмою Microsoft PowerPoint;

Навчальна література :

1. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Ч. II. Батальйон, рота. – К.: Ком. СВ ЗСУ, 2016. – 217 с.
2. Тактика: підручник / В. В. Вішняков, Г. А. Дробаха, А. А . Каленський, Є. Б. Смірнов – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 735 с.
3. Тактика загальновійськових підрозділів: Навч. посібн. – К.: НАОУ, 1998.
4. Тактика (рота, батальйон): Підручник. – Одеса: ОдІСВ, 1997.
5. Рекомендації механізованим підрозділам щодо дій на полі бою в сучасних умовах: Методичний посібник. – К.: ГУБП СВ України, 2002, – 48 с.;
6. Попов О.М., Моргунов О.М., Поляков С.Ю. Тактична підготовка: Навч. посібн. – Харків: НЮАУ, 2004, – 215 с.
7. Альбом схем дій підрозділів (відділення, взвод, рота, батальйон) у відповідності до стандарту № 2 (тактичні знаки НАТО). – Львів: НАСВ, 2017. – 80 с.
8. Порядок оформлення оперативних (бойових) документів. Затверджено Наказом начальника ГШ ЗСУ від 25.04.2018 № 170. – К., 2018. – 230 с.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ

Дана лекція є лекцією інформаційного типу. Вона повинна починатися з короткого вступу, у якому до аудиторії доводиться тема лекції, її значення у системі підготовки військового фахівця, цільова настанова і план лекції. Також необхідно дати стислу характеристику навчальної літератури, яка рекомендується. У вступі здійснюється актуалізація її теми з урахуванням досвіду ООС (АТО).

В основній частині лекції, при розгляданні кожного питання, доцільно формулювати проблему, яка розглядається, встановлювати її зв'язок із майбутньою діяльністю військового фахівця.

Розкриття питань лекції, як і її загального змісту, здійснюється шляхом раціонального поєднання методів індукції і дедукції, прийомів викладання від часткового до загального. Лекція повинна формувати у тих, хто навчається, здатності до абстрактного мислення. Викладення матеріалу повинно супроводжуватися демонстрацією слайдів.

Лекція повинна закінчитися формулюванням стислих висновків з матеріалу, який розглядався, викладенням рекомендацій для самостійної роботи, якщо вони не були дані раніше у ході лекції та відповідями викладача на питання студентів.

ВСТУП

Батальйон (рота) завжди повинен бути готовим до пересування в умовах постійної загрози застосування противником засобів масового ураження, ВТЗ, систем дистанційного мінування, авіації, повітряних десантів, дій ДРС противника та НЗФ, РХБ забруднення, руйнування доріг і переправ, а також протидії руху колон з боку цивільних осіб.

Батальйон (рота) може здійснювати пересування своїм ходом (маршем) або перевозитися різними видами транспорту. Пересування також може здійснюватися комбінованим способом (перевезенням та маршем).

Основний спосіб пересування батальйону (роти) – марш. Незалежно від способу пересування батальйон (рота) повинен здійснювати його організовано, приховано і з високими темпами. Це пов'язано з можливістю застосування противником зброї масового ураження, високоточної зброї і систем дистанційного мінування, дій його авіації, диверсійно-розвідувальних груп, радіаційного, хімічного, біологічного зараження, руйнування доріг і переправ. Це вимагає від командирів ретельної підготовки до маршу, вживання заходів щодо захисту від зброї масового ураження, протиповітряної оборони та інженерного забезпечення, а також високого рівня навчання та злагодженності підрозділів.

1. ОСНОВИ ВЕДЕННЯ МАРШУ МЕХАНІЗОВАНОГО БАТАЛЬЙОНУ (РОТИ)

Марш – організоване пересування військ у колонах дорогами і колонними шляхами з метою виходу у призначений район або на визначений рубіж у встановлений час у повному складі в готовності до виконання бойового завдання.

Марш може здійснюватися в передбаченні зустрічі з противником і вступу в бій або поза загрозою зіткнення з противником. За напрямком він може здійснюватися до фронту, вздовж фронту або від фронту в тил. У всіх випадках

марш здійснюється приховано, вночі або за інших умов обмеженої видимості, а в бойовій обстановці та в тилу своїх військ – і вдень.

Марш – організоване пересування військ у колонах дорогами і колонними шляхами з метою виходу у призначений район або на визначений рубіж у встановлений час у повному складі в готовності до виконання бойового завдання.

Середня швидкість руху батальйону (роти) на марші визначається відношенням довжини маршруту (відстані добового переходу) до загального часу руху, без врахування часу на привали. Вона залежить від дорожніх умов, технічних можливостей і стану техніки та може бути: для змішаних і танкових колон – **20-25 км/год**, автомобільних колон – **25-30 км/год**. У разі здійснення маршу пішим порядком середня швидкість руху може бути **4-5 км/год,** на лижах **— 5-7 км/год.**

Під час пересування в гірській, лісисто-болотистій місцевості, за наявності глибокого сніжного покрову та за інших несприятливих умов середня швидкість руху може значно зменшуватися.

У всіх випадках марш повинен здійснюватися з максимально можливою швидкістю за даних умов, які залежатимуть від технічних можливостей техніки, стану шляху пересування та погодних умов.

Середня швидкість витягування колони з району розташування до вихідного пункту (рубежу) та втягування в район зосередження становить **10-15 км/год**.

Протяжність добового переходу може бути: для змішаних і танкових колон – **до 250 км**; автомобільних колон – **до 300 км**, добового переходу, який здійснюється в несприятливих умовах, – **до 150-200 км**, а іноді й менше.

Час руху, в залежності від умов здійснення маршу, може складати **10-12 годин на добу**, а в несприятливих умовах і менше.

Батальйон (рота) здійснює марш, як правило, однією колоною. Дистанції між підрозділами і машинами в колоні повинні бути **25-50 м**. Під час руху на відкритій місцевості, з підвищеною швидкістю, а також у складних умовах і за обмеженої видимості дистанції між машинами збільшуються і можуть бути **до 100-150 м**.

Батальйону (роті) для здійснення маршу призначається **маршрут руху**, в окремих випадках батальйону може бути призначено декілька маршрутів або смуга висування.

Маршрути руху вибираються дорогами, що пролягають переважно лісовими масивами, лісопосадками та іншою місцевістю з маскувальними властивостями, які забезпечують приховане пересування підрозділів на марші. Вони не повинні, за можливості, проходити через населені пункти, вузли доріг, тіснини та поблизу підприємств атомної енергетики, хімічної промисловості та інших потенційно небезпечних об’єктів.

У всіх випадках батальйону (роті) призначається один, а в окремих випадках – два запасних маршрути. Вони використовуються за вказівкою старшого командира, або за рішенням командира батальйону (роти) в умовах, коли пересування основним маршрутом неможливо. У будь-якому випадку на кожному з маршрутів передбачаються дублюючі (обхідні) маршрути потенційно небезпечних ділянок.

Вихідний рубіж (пункт) і рубежі (пункти) регулювання призначаються для своєчасного й організованого початку і здійснення маршу. Віддалення вихідного рубежу (пункту) від району розташування повинне забезпечувати витягування колони батальйону (роти) і становить **5-10 (2-3) км**. Рубежі (пункти) регулювання, як правило, призначаються через **3-4 год** руху.

Привали, денний (нічний) відпочинок призначаються для перевірки стану озброєння та техніки, їх технічного обслуговування, прийому їжі й відпочинку особового складу. Привали призначаються тривалістю **до 1 год.** через **3-4 год.** руху, у другій половині добового переходу призначається привал тривалістю **до 2 год**. Наприкінці кожного добового переходу призначається денний (нічний) відпочинок.

У разі здійснення маршу з пункту постійної дислокації або після тривалого перебування у районі зосередження, упродовж першої години руху може призначатися коротка зупинка **до 15-20 хв** для огляду техніки.

Похідний порядок батальйону (роти) будується:

- в передбаченні зустрічі з противником і вступу в бій – виходячи із замислу майбутнього бою;
- поза загрозою зіткнення з противником – з урахуванням зручності руху та маскування від його засобів розвідки.

Він включає похідну охорону і колону основних сил, а в батальйоні, крім того, – підрозділи тилового і технічного забезпечення.

У всіх випадках побудова похідного порядку повинна забезпечити:

- високу швидкість руху;
- найменше напруження сил особового складу і збереження бойової техніки;
- можливість відбиття раптового нападу противник з засідки;
- захист від ЗМУ, ВТЗ і маскування від технічних засобів розвідки противника.

Доданий механізованому батальйону (роті) танковий підрозділ може пересуватись у голові колони, а доданий танковому батальйону (роті) механізований підрозділ розподілятися поміж танковими ротами (взводами) і пересуватись в їх похідних порядках за танками або призначається в похідну охорону.

Штатна і додана артилерія, може здійснювати марш у голові колони основних сил батальйону за ксП в готовності підтримати вогнем дії ГПЗ (ГД) або прямувати за бойовими підрозділами батальйону.

Засоби ППО пересуваються в голові колони основних сил або рівномірно розподіляються в колонах механізованих (танкових) підрозділів і ведуть безперервну розвідку та оповіщення про дії повітряного противника. Частина з них пересувається з ГПЗ (ГД).

Протитанковий і гранатометний підрозділи прямують за ГПЗ або за головною ротою основних сил батальйону.

У передбаченні зустрічі з противником і вступу в бій від батальйону, який діє у передовому загоні (авангарді) або у голові колони основних сил, може висилатися розвідувальний дозор. Якщо розвідувальний дозор не висилається завчасно, то підрозділ, призначений для цього, здійснює марш у голові колони основних сил батальйону за ксП.

Підрозділи тилового і технічного забезпечення без сил і засобів, що виділені в замикання похідної колони батальйону, висуваються за колоною його основних сил. Залежно від умов обстановки і місцевості з метою збільшення швидкості пересування вони можуть здійснювати марш за окремим маршрутом руху, а також за рішенням старшого командира включатися до складу колони підрозділів тилового і технічного забезпечення старшого командира і приєднуватися до батальйону на привалах (у районах відпочинку). МПБ прямує з підрозділами тилового і технічного забезпечення, а в передбаченні вступу у бій – за підрозділами, призначеними для дій у першому ешелоні.

В батальйоні організовується технічне замикання колони, до складу якого виділяються евакуаційні і ремонтні засоби, транспорт з пальним і МтЗ, а також медичний працівник.

Командир батальйону, в залежності від обстановки, висувається в голові колони основних сил батальйону або в її складі, командир роти – як правило в голові колони роти. Звіряючи по карті маршрут руху, командир батальйону (роти) відслідковує обстановку і керує діями розвідки, похідної охорони та підтримує встановлений порядок здійснення маршу.

Під час управління підрозділами на марші використання радіозасобів максимально обмежується, вони працюють тільки на прийом. Передача команд (сигналів) здійснюється переважно рухомими засобами зв'язку, а в підрозділах, крім того, – встановленими сигналами. У разі зустрічі з противником з початком бою радіозв'язок використовується без обмежень.

Контроль за рухом колони під час маршу здійснюється по радіомережі комендантської служби та через комендантські пости. На комендантському посту командир батальйону (роти) повідомляє номер своєї колони, інформацію про стан пройденої ділянки дороги і про обстановку на ній, техніку, яка відстала або вийшла з ладу та отримує інформацію про стан наступної ділянки руху і розпорядження, що надійшли для нього.

Марш батальйону (роти) починається з моменту проходження головою колони основних сил вихідного пункту (рубежу).

Вихід на маршрут руху повинен здійснюватися у сформованому похідному порядку. Попереду основних сил батальйону (роти) в установлений час на маршрут руху виходить розвідувальний орган (якщо він призначається) і похідна охорона.

Побудова колони основних сил проводиться під час витягування із району розташування. Витягування колон до вихідного рубежу (пункту) і проходження рубежів (пунктів) регулювання здійснюється з таким розрахунком, щоб підрозділи проходили їх головами колон у точно визначений час з встановленими швидкостями руху і дистанціями.

Підрозділи на марші повинні суворо дотримуватись встановленого порядку, особливо швидкості руху, дистанції, заходів безпеки і вимог маскування. Обгін колони іншою допускається тільки з дозволу старшого командира, при цьому колона, яку потрібно обігнати, зупиняється на правому узбіччі або праворуч від дороги. Рух цивільних транспортних засобів поряд (паралельно) із колоною підрозділу не допускається.

Тіснини, тунелі і мости батальйон (рота) проходить безупинно з максимально можливою швидкістю. Під час руху небезпечними ділянками

маршруту організовуються їх огляд пішими дозорними та вживаються заходи для забезпечення безупинного руху.

Великі населені пункти обходяться. За відсутності обхідних шляхів, рух колон здійснюється паралельними вулицями, скупчення техніки в межах міста не допускається. На перехрестях, де ускладнене орієнтування, виставляються добре видні покажчики або регулювальники руху.

Водні перешкоди долаються безупинно, вбрід, підрозділами на плаваючих бойових машинах – на плаву, танковими підрозділами – під водою. При утворенні на переправі затору підрозділи зупиняються на підступах до неї.

Напад противника на колону із засідки відбивається щільним вогнем підрозділу з найближчих укриттів з усіх видів зброї. Вживаються усі можливі заходи для виведення колони з-під удару при цьому, за можливості, не використовується узбіччя у зв'язку з можливим його мінуванням. Маневр техніки та дії особового складу маскуються димами (аерозолями).

Підрозділи, які не були атаковані, з ходу розгортаються для рішучої атаки противника у фланг і тил та знищують його, враховуючи ймовірність дії групи прикриття засідки. Командир батальйону (роти) відновлює управління підрозділами та керує їх діями з відбиття нападу і виведення колони з-під удару, викликає та корегує вогонь артилерійських підрозділів і удари авіації старшого командира.

У разі застосування противником засобів РЕБ управління підрозділам здійснюється встановленими візуальними та звуковими сигналами.

Зайняття вогневих позицій артилерійськими підрозділами для ВУП повинно проводитися, за можливості, до вступу в бій основних сил батальйону (роти). Під час подолання бар'єрних рубежів (ділянок) артилерія може розгортатися завчасно і залишатися на вогневих позиціях до закінчення проходження підрозділами батальйону бар'єрного рубежу (ділянки).

Під час блокування ділянки маршруту руху цивільними особами похідна охорона своєчасно виявляє блоковані ділянки; за можливості встановлює кількісний склад тих, хто його блокує, і наявність у них зброї.

В цих умовах командир батальйону (роти) зобов'язаний вжити усіх необхідних заходів для забезпечення продовження руху колони, недопущення захоплення особового складу, ОВТ і МтЗ та виведення його з ладу.

Командир батальйону (роти) уточнює завдання:

- похідній охороні – порядок подолання штучних загороджень, розблокування ділянки маршруту, порядок застосування зброї, димів (аерозолів) та забезпечення проходження основних сил батальйону (роти);
- основним силам – порядок проходження блокованої ділянки, способи дій у разі примусової зупинки та порядок застосування зброї і засобів маскування.

У разі неможливості продовження руху командир батальйону (роти) організовує кругову оборону колони та призначає варту, яка несе службу доти поки ділянка маршруту не буде деблокована.

Для деблокування ділянки маршруту, насамперед використовуються несилові заходи переконання цивільних осіб, а також можуть застосовуватися фізична сила або, попереджувальні постріли окремими вогневими засобами.

У крайньому випадку у разі загрози життю і здоров'ю особового складу з боку тих, хто блокує колону, командир батальйону (роти) має право віддати наказ відкрити вогонь по нападниках на ураження.

В разі необхідності командир батальйону (роти) визначає обхідний маршрут руху, ставить завдання похідній охороні щодо його розвідки, а основним силам щодо зміни маршруту руху та виводить підрозділи на визначений маршрут.

Відбиття ударів повітряного противника на марші здійснюється під час руху, з короткої зупинки, або зі стартових (вогневих) позицій поблизу маршруту руху вогнем підрозділу ППО та виділених для цього чергових вогневих засобів механізованих (танкових) підрозділів.

З отриманням сигналу оповіщення про повітряного противника люки БМП (БТР) і танків (крім люків, з яких буде вестися вогонь) закриваються, швидкість руху і дистанції між машинами збільшуються, зенітні засоби приводяться у готовність до відкриття вогню. Виявленні повітряні цілі знищуються.

У разі виявлення РХБз батальйон (рота) продовжує рух. У БМП (БТР) і танках перед подоланням зон зараження люки, двері, бійниці закриваються та вмикаються системи колективного захисту. Особовий склад під час пересування в пішому порядку і на відкритих машинах одягає засоби індивідуального захисту. Зони з високим ступенем зараження обходяться, у разі неможливості обходу – долаються з максимальною швидкістю з використанням засобів індивідуального і колективного захисту.

Часткова спеціальна обробка підрозділів на марші проводиться за розпорядженням командира батальйону (роти) після виходу їх із зон зараження, а в разі потрапляння отруйних речовин на шкірні покрови і стрілецьку зброю – негайно. Повна спеціальна обробка проводиться за розпорядженням старшого командира в районах спеціальної обробки перед районом зосередження (відпочинку).

У разі застосування противником ЗМУ або ВТЗ командир батальйону (роти) вживає заходів щодо ліквідації наслідків їх застосування, відновлення боєздатності підрозділів і продовження руху.

У разі застосування противником запалювальної зброї або під час подолання району пожежі командир батальйону (роти) швидко виводить колону з району пожежі, організовує гасіння вогнищ на озброєнні і техніці, рятування особового складу та надання постраждалим медичної допомоги, після чого колона продовжує рух.

Для захисту від ВТЗ противника в ході руху і на привалах максимально використовуються поля радіолокаційної невидимості, утворені складками місцевості й місцевими предметами. Під час руху відкритими ділянками маршруту не допускається скупчення машин і зупинка колон, швидкість руху і дистанції між машинами збільшуються. Райони пожеж і руйнувань на маршруті руху долаються на максимальній швидкості.

Мінні поля противника, встановлені дистанційним способом, позначаються та обходяться, а в разі неможливості їх обходу – долаються проходами, проробленими доданими інженерно-саперними підрозділами, позаштатними групами розгородження батальйону і групами розмінування рот.

Машини, які вийшли з ладу в ході маршу, зупиняються на правому узбіччі дороги або відводяться убік. Механіки-водії (водії) виявляють причини

несправностей і вживають заходів для їх усунення. Технічне замикання колони батальйону надає допомогу механікам-водіям (водіям) у ремонті несправних машин, а в разі неможливості відремонтувати їх своїми силами, передає евакуаційним і ремонтним підрозділам старшого командира.

Після усунення несправностей машини продовжують рух, приєднуючись до колони, яка проходить. Місця в колонах своїх підрозділів вони займають на привалах.

Поранені та хворі після надання їм медичної допомоги евакуюються до найближчих медичних підрозділів, військових частин, установ, а в разі неможливості евакуації прямують зі своїми підрозділами.

На привалах побудова колони не порушується, машини зупиняються на правому узбіччі дороги **не ближче 10 м** одна від одної або на встановленій командиром дистанції. Бойова техніка ставиться під крони дерев, у радіолокаційній тіні місцевих предметів, а на відкритій місцевості маскується штатними маскувальними покриттями і місцевими матеріалами.

Особовий склад виходить з машин тільки за командою (сигналом) своїх командирів і розташовується для відпочинку праворуч від дороги. У машинах залишаються спостерігачі, чергові кулеметники (навідники гармат) і радіотелефоністи (радисти) командирських машин. Екіпажі машин (обслуги), механіки-водії (водії) проводять контрольний огляд озброєння та техніки та разом з особовим складом, призначеним для надання їм допомоги, проводять технічне обслуговування.

Підрозділ ППО на привалі займає стартову (вогневу) позицію або залишається в колоні на своєму місці в готовності до відкриття вогню. Чергові стрільці-зенітники розташовуються поблизу своїх машин у готовності до знищення повітряних цілей противника.

У районі денного (нічного) відпочинку підрозділи розосереджуються в призначених їм районах у порядку, який забезпечує постійну готовність до відбиття нападу противника, здійснення маневру для витягування колони з району для продовження маршу або вступу в бій.

У разі зміни обстановки або необхідності обходу великих зон зараження, руйнувань, районів пожеж, затоплень командир батальйону (роти) повинен уточнити завдання похідній охороні і командирам підрозділів та з дозволу старшого командира вивести колону на новий (запасний) маршрут руху і безупинно продовжувати рух.

При зміні завдання (напрямку руху) командир батальйону (роти) повинен негайно зупинити підрозділи, які виконують завдання з розвідки і охорони, прийняти рішення, поставити нові завдання командирам підрозділів та найкоротшим шляхом вивести колону в існуючому похідному порядку або після необхідного перешикування на новий маршрут (напрямок) руху і приступити до виконання нового завдання.

Взимку під час організації маршу командир батальйону (роти) більш детально оцінює місцевість, уточнює важко прохідні ділянки маршруту і визначає заходи щодо забезпечення їх подолання.

Перед маршем командир батальйону (роти): організовує підготовку техніки до роботи в умовах низьких температур і забезпечення її засобами підвищення прохідності; вживає заходів щодо запобігання обмороженню особового складу і організації обігріву на привалах і в районах відпочинку. В

умовах глибокого сніжного покрову до складу похідної охорони можуть включатися машини високої прохідності з навісним обладнанням.

У сильну заметіль з дозволу старшого командира рух колони може бути припинено. Командир батальйону (роти) за цих умов повинен: підтягти машини, які відстали; організувати кругову охорону; заборонити поодиноке пересування людей і машин; ужити заходів щодо обігріву особового складу. Рух відновлюється за наказом командира, який віддав наказ на зупинку, або самостійно з покращенням погодних умов.

Перед рухом техніки і особового складу по льоду річок, озер і заток організовується їх інженерна розвідка, за необхідності здійснюється посилення льодяного покриття і організовується рятувальна і евакуаційна служби.

В гірській місцевості командир батальйону (роти) повинен вивчити маршрут руху і важко прохідні ділянки на ньому, визначити порядок їх подолання та організувати регулювання руху на цих ділянках.

Особлива увага приділяється перевірці справності ходової частини, механізмів керування і систем гальмування машин. Для пересування у горах машини укомплектовуються засобами підвищення прохідності і спеціальними пристосуваннями для запобігання їх скочуванню під час зупинок на підйомах і спусках. У високогір'ї особовий склад забезпечується теплим одягом, засобами обігріву і світлозахисними окулярами.

Під час руху на підйомах, спусках та інших важко прохідних ділянках швидкість руху може знижуватися, а дистанції між машинами збільшуватися до меж, які гарантують безпеку руху.

На закритих ділянках маршруту, в місцях можливих обвалів, каменепадів і осипів виставляються спостерігачі, а на ділянки, де можливе влаштування противником загороджень і засідок висилаються нерухомі бокові застави, які після проходження колони батальйону (роти) продовжують рух позаду неї, а на черговому привалі приєднуються до своїх підрозділів.

Перевали, тунелі, ущелини, каньйони та гірські проходи підрозділи долають безупинно, а в разі неможливості подолання їх з ходу колона зупиняється в укритому місці, не допускаючи скупчення. Техніка маскується і організовується її посилена охорона.

Для привалів вибираються рівні ділянки доріг, як правило, перед підйомами та біля джерел води. Для охолодження двигунів машин командир батальйону (роти) з дозволу старшого командира може завчасно зупинити колону. Зупинки потрібно робити на рівних ділянках доріг у безпечних від каменепадів і сніжних лавин місцях. У руслах висохлих рік, на водостоках, крутих підйомах і скатах, у тунелях, а також над обривом або під ним зупинки колон забороняються. У разі вимушеної зупинки машини відводяться в місця, де вони не заважають руху колон.

Під час подолання особливо небезпечних ділянок доріг особовий склад механізованих підрозділів спішується. Під час руху в пішому порядку скельні ділянки, осипи і перевали долаються повзводно або по відділеннях з дотриманням заходів безпеки.

У лісисто-болотистій місцевості та в умовах бездоріжжя командиром батальйону (роти) вживаються заходи щодо підвищення прохідності колісних і гусеничних машин. Машини підвищеної прохідності рівномірно

розподіляються по колоні. На важко прохідні ділянки маршруту і до складу замикання колон виділяються тягачі.

На перехрестях доріг і просік, а також у місцях з ускладненим орієнтуванням виставляються пости регулювання (покажчики руху). На лісних дорогах у вузьких місцях улаштовуються роз'їзди, за необхідністю проводиться розширення проїжджої частини дороги.

Під час пересування в лісі повинні передбачатися заходи щодо боротьби з лісними пожежами і розчищення доріг від можливих завалів та інших перешкод.

Вночі машини рухаються з використанням світломаскувальних пристроїв, а під час руху ділянками місцевості, які проглядаються противником, – приладів нічного бачення і повністю вимкненим зовнішнім і внутрішнім освітленням.

2. РОБОТА КОМАНДИРА МЕХАНІЗОВАНОГО БАТАЛЬЙОНУ (РОТИ) З ОРГАНІЗАЦІЇ МАРШУ

З отриманням завдання на марш командир батальйону (роти) повинен усвідомити:

- мету маршу, завдання батальйону (роти) і місце в похідній колоні бригади (батальйону);
- маршрут руху, вихідний рубіж (пункт), рубежі (пункти) регулювання і час їх проходження;
- порядок дій при зустрічі з противником;
- засоби посилення і підрозділи, які здійснюють марш у складі колони батальйону (роти);
- заходи, що виконує старший командир в інтересах батальйону (роти);
- час зосередження у призначеному районі (виходу на рубіж) і завдання, до виконання яких бути готовими.

Під час оцінювання обстановки командир батальйону (роти) додатково вивчає:

- ймовірний вплив противника на підрозділи в ході маршу, рубежі досяжності його засобів розвідки і ураження, можливі райони дій повітряних десантів і ДРС противника та НЗФ;
- стан штатних і доданих підрозділів та їх можливості щодо здійснення маршу;
- маршрут руху, його протяжність і прохідність, наявність бар'єрних рубежів (ділянок) та їх характер;
- місцевість у районах привалів, денного (нічного) відпочинку і зосередження;
- політичну, соціально-економічну, криміногенну обстановку в районі здійснення маршу та ставлення місцевого населення до військ.

Для вивчення маршруту руху командир батальйону (роти) повинен використовувати усі можливі джерела інформації.

В замислі на марш командир батальйону (роти) визначає:

- побудову похідного порядку та розподіл сил і засобів у колоні;
- швидкість руху і дистанції між машинами на ділянках маршруту;

− склад, завдання і віддалення похідної охорони;

− вихідний рубіж (пункт), рубежі (пункти) регулювання, місця і час привалів, денного (нічного) відпочинку;

− порядок дій під час нападу противника та у разі потрапляння в засідку, відбиття ударів з повітря;

− час початку і закінчення маршу.

Крім того, під час підготовки до маршу в передбаченні зустрічі з противником і вступу в бій командир батальйону (роти) визначає рубежі та час можливої зустрічі з противником, замисел зустрічного бою і бойові завдання підрозділам.

ВУП в ході маршу організується з метою ураження ДРС противника (НЗФ), знищення (подавлення) його засідок, підтримки бою похідної охорони і ведення зустрічного бою. Командир батальйону (роти) визначає порядок застосування озброєння підрозділів, розгортання і відкриття вогню штатної (доданої) артилерії з маршу, виклику і наведення авіації і вертольотів, доводить сигнали цілевказання, розпізнавання і позначення місцеположення. Артилерія повинна розгортатись до вступу в бій основних сил батальйону (роти).

У бойовому наказі при постановці завдань підрозділам на марш командир батальйону (роти) вказує:

підрозділу похідної охорони – склад, завдання щодо забезпечення руху основних сил;

− маршрут руху, кінцевий пункт, час проходження вихідного пункту, пунктів регулювання;

− місця і час привалів, денного (нічного) відпочинку та завдання, до виконання яких бути готовими;

− порядок дій у разі зустрічі з противником та у разі потрапляння в засідку, під час блокування ділянок маршруту цивільними особами;

− порядок доповіді про обстановку;

підрозділам основних сил – засоби посилення;

− маршрут руху, район зосередження (рубіж) і час прибуття до нього;

− місце в похідному порядку;

− час проходження вихідного рубежу (пункту), рубежів (пунктів) регулювання; місця і час привалів, денного (нічного) відпочинку;

− порядок дій при зустрічі з противником та у разі потрапляння в засідку, відбиття ударів з повітря, під час блокування ділянок маршруту цивільними особами;

мінометній батареї (артилерійським підрозділам), крім того, – завдання щодо ВУП під час вступу в бій і порядок зайняття вогневих позицій на рубежах можливої зустрічі з ним;

підрозділу ППО – місце в похідній колоні;

− завдання щодо прикриття підрозділів від ударів противника з повітря на марші і під час привалів (відпочинку);

− порядок ведення розвідки, оповіщення про повітряного противника та відкриття вогню.

Командир батальйону ***підрозділам тилового і технічного забезпечення*** вказує –

− маршрут руху, район зосередження і час прибуття до нього;

− місце в похідному порядку;

− час проходження вихідного рубежу (пункту), рубежів (пунктів) регулювання;

− місця і час привалів, денного (нічного) відпочинку та завдання, до виконання яких бути готовими.

Під час організації взаємодії командир батальйону (роти) узгоджує дії:

− підрозділів похідної охорони і основних сил під час витягування з району розташування і проходження вихідного рубежу (пункту); при проходженні бар'єрних рубежів (ділянок); втягуванні в район зосередження (виході на рубіж);

− підрозділів похідної охорони, основних сил, тилового і технічного забезпечення при зупинках на привали (відпочинок), у кінцевому пункті маршу;

− підрозділів батальйону (роти) у разі нападу противника, потрапляння в засідку та відбиття ударів з повітря, застосування противником ЗМУ і ВТЗ;

− підрозділів похідної охорони, основних сил, сил і засобів старшого командира щодо вогневого супроводу та авіаційної підтримки маршу.

Крім того, командир батальйону (роти) доводить сигнали оповіщення, управління і взаємодії, а також порядок взаємодії з підрозділами комендантської служби (якщо вона розгортається) та встановлює порядок дій при зміні маршруту руху.

У вказівках з управління командир батальйону (роти) визначає:

− місце ксП в похідному порядку на марші, в районах привалів (відпочинку) і в разі відбиття нападу противника;

− порядок охорони і прикриття ПУ від повітряного противника; організацію зв'язку і режими роботи радіо засобів, порядок доведення сигналів і команд;

− своє місце і місця заступників;

− порядок передачі управління у разі виходу з ладу ксП.

В завданнях щодо всебічного забезпечення маршу командир батальйону (роти) вказує:

− порядок ведення розвідки і спостереження під час руху та на зупинках;

− маскування та охорони підрозділів у районах привалів (відпочинку), протидії технічним засобам розвідки противника;

− захисту від ЗМУ, ВТЗ та ударів авіації противника;

− подолання районів руйнувань, забруднень, дистанційно встановлених мінних полів, обсяг і черговість інженерного обладнання району денного (нічного) відпочинку та району зосередження (рубежу);

− проведення виховних заходів і протидії інформаційному впливу противника;

− організації відпочинку і харчування особового складу, заправки техніки пальним, поповнення ракет, боєприпасів та інших МтЗ, ремонту і евакуації пошкодженої техніки і озброєння;

− надання медичної допомоги та евакуації поранених і хворих.

З метою захисту підрозділів на марші передбачаються:

− збільшення дистанцій між машинами, недопущення скупчення підрозділів і техніки перед рубежами регулювання та під час подоланя бар'єрних ділянок;

− розосереджене розташування в районах відпочинку, їх інженерне обладнання і проведення заходів маскування;

− передача інформації з використанням мережі зв’язку комендантської служби, кодованого зв’язку та рухомих засобів.

Під час детальної розробки порядку здійснення маршу і оформлення документів на робочій карті командира батальйону (роти) відображається:

- положення батальйону (роти) на момент отримання завдання;
- положення противника і підрозділів, які діють попереду;
- район зосередження (рубіж) і час прибуття в нього; маршрут руху; вихідний пункт (рубіж), пункти (рубежі) регулювання (контрольні точки) і час їх проходження елементами похідного порядку;
- маршрути руху БПЗ (місця виставлення бокових нерухомих застав) та їх завдання;
- місця розташування постів регулювання і комендантських постів; бар’єрні рубежі (ділянки), ділянки маршруту за умовами їх проходження, їх розміри та швидкості руху на кожній з них;
- місця, час і тривалість привалів; замисел бою на рубежах імовірної зустрічі з противником;
- завдання і склад похідної охорони;
- організація ППО та управління; запасний маршрут, маршрути руху сусідів та їх завдання.

Крім того, на карту наносяться:

- схема похідного порядку з вказівкою розподілу сил і засобів у колоні, глибини колон підрозділів, кількості машин у них і віддалення похідної охорони;
- таблиця з розрахунками на витягування колони до вихідного рубежу (пункту), проходження колонами підрозділів вихідного рубежу (пункту), рубежів (пунктів) регулювання і зосередження у зазначеному районі (на рубежі);
- завдання, що виконуються силами і засобами старшого командира щодо забезпечення маршу батальйону (роти); сигнали оповіщення, управління і взаємодії.

До початку маршу з особовим складом батальйону (роти) проводяться тренування з відпрацювання дій з відбиття раптового нападу повітряного та наземного противника, у разі потрапляння колони у засідку, блокування колони цивільними особами, наданню першої медичної допомоги та евакуації поранених. Відпрацьовуються способи управління підрозділами у разі відсутності радіозв’язку. В підрозділах організовується підготовка ОВТ з урахуванням особливостей умов здійснення маршу.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Таким чином, в уході проведення лекції було з’ясовано, що організація та здійснення маршу є одним з найважливіших завдань, які постають перед командиром механізованого батальйону (роти).

Аналіз локальних війн та збройних конфліктів, у тому числі і в ході проведення ООС (АТО) свідчить, що марш, як спосіб пересування підрозділів не втрачає свого значення. Розвиток високоточної зброї та інших засобів ураження, засобів розвідки та радіоелектронної боротьби надають нові вимоги до організації та ведення маршу.

Лекцію розробив:
професор кафедри
загальновійськових дисциплін Анатолій ШЕВЦОВ

Лекція обговорена і схвалена
на засіданні кафедри,
протокол №_____
від «_____» _____20___ р.